

i.s.m. Bezoekerscentrum Leudal

en Bosgroep Zuid

Bosgroep Zuid Nederland

BoerEnNatuurpad

Projectplan Heijerhof Boer en Natuur Leerpad

Inleiding

productie

Heijerhof is een multifunctionele boerderij, gestart in 1994. De mede eigenaar is de derde generatie agrariër op deze locatie. Op de boerderij wordt landbouwproductie gecombineerd met zorg, educatie, natuurbeheer en voeding. Het bedrijf is momenteel 16,5 ha groot (excl ca 5 ha natuurgebied die wordt gepacht van Limburgs Landschap.) Er worden zoogkoeien, vleeschapen, geiten, kippen en varkens gehouden. Dit gebeurt op kleine schaal. Vleesproducten en eieren worden aan huis verkocht in de boerderijwinkel of verwerkt bij culinaire activiteiten (catering, kookcursus, arrangementen). De groententuin levert biologische groenten. De hoogstamfruitboomgaard en de fruittuin leveren een diversiteit aan fruitsoorten.

De boerderij werkt biologisch en is in het bezit van een SKAL licentie voor biologische productie.

zorg

Op de boerderij is in 2008 een samenwerking gestart met de GGZNML (gezondheidszorg Noord en Midden Limburg, inmiddels VVGI) voor het bieden van dagbesteding aan verslaafden. De zgn hulpboeren werken op de boerderij om hun leven weer beter onder

controle te krijgen en stappen vooruit te zetten in hun maatschappelijk functioneren. Zij helpen bij alle voorkomende werkzaamheden onder begeleiding van een vaste werkbegeleider.

educatie

Heijerhof biedt aan scholen in de regio de mogelijkheden om de boerderij te bezoeken en kennis te maken met de productie van voedsel, de dieren, en tevens natuur en landschap op de boerderij. Steeds minder kinderen, jongeren maar ook volwassenen kennen nog de oorsprong van het eten op hun bord als gevolg van de mondialisering en schaalvergroting in de landbouw. Heijerhof heeft een breed scala aan landbouw takken en veel ervaring op het gebied van voedselverwerking, warenkennis, diëten en voedingskennis. Sinds 2009 worden er ook catering aangeboden met producten van de boerderij. Een van de activiteiten is het bakken van ambachtelijk brood in de originele takkenbosoven (uit 1938), gebouwd door de opa van de huidige (mede)eigenaar.

natuurontwikkeling

Vanaf de start integreert de Heijerhof natuur- en landschapontwikkeling in de bedrijfsvoering. Door deelname aan Agrarisch Natuurbeheer en door aanleg van landschapselementen (hoogstamboomgaard, erfbeplanting, bomenrijen). In 2008 is 2,2 ha gepachte landbouwgrond omgezet in natuur met behulp van de PSN-regeling. Deze grond is in 2010 aangekocht. Een gedeelte van het bedrijf (ca 9 ha) heeft de status van NSW landgoed. In 2010 is de natuurontwikkeling voortgezet met nog eens 5,5 ha natuur. Op de boerderij is aandacht voor boerenwaluwen, uilen en andere vogels door het creëren van nestmogelijkheden. De natuur op de boerderij vormt een corridor tussen de natuurgebieden Exaten en Leudal.

Dankzij de ligging tussen de natuurgebieden Exaten en Leudal, grenzend aan de meanderende laaglandbeek (Haelense beek) ontstaat een mooi natuurlijk landgoed dat veel informatie biedt over de historische ontwikkeling van de landbouw, natuur, landschap en de wederzijdse beïnvloeding.

Om de kennis en ervaring op dit unieke brede landbouwbedrijf met zijn maatschappelijke activiteiten verder te kunnen uitdragen wil Heijerhof op en rond de boerderij een leerpad ontwikkelen dat voor verschillende groepen interessant, leuk en leerzaam is.

Maatschappelijk relevant

De gemeente Leudal profileert zich in het bijzonder als een plek met rust, ruimte en groen. Ook duurzaamheid staat hoog in het vaandel. Het educatiepad als toeristische attractie is een aanvulling op het aanbod aan wandelpaden en fietsroutes. Veel scholen hebben interesse in de excursies op Heijerhof. Gezonde voeding, duurzame productie, diervriendelijkheid staan in de belangstelling. Het leerpad kan ook op het gebied van koppeling stad/platteland een rol spelen. Zeker voor mensen die opgroeien in een stad kan het leerpad een openbaring zijn.

Derhalve is samenwerking gezocht met het Bezoekerscentrum Leudal, dat veel ervaring heeft met natuur, milieu en duurzaamheidseducatie. De Bosgroep Zuid is de partij die de natuur- en landschapsontwikkeling begeleidt.

BoerEnNatuurpad

Doel

Het realiseren van een educatief pad op Landgoed Heijerhof ism Bezoekerscentrum Leudal en Bosgroep Zuid

Doelgroep

Kinderen tussen 6 en 16 jaar, kinderen met ouders/begeleiders, recreanten.

Uitvoering

Het leerpad zal voeren langs de boerderij, de moestuin en fruitboomgaard, langs de randen van het beekdal, door de aangelegde natuur en de akkers en natuurlijke graslanden. Het doorkruist het klassieke landschap van de Limburgse zandgrond (beekdal, huiskavels met enkeerdgrond, ontgonnen heidegrond). Aan het pad komen op tien plaatsen leerpunten die zijn aangegeven met QR codes. (digitale figuurcode die kan worden afgelezen mbv smartphones of E-readers). Elke QR code is gekoppeld aan een webpagina. De webpagina geeft informatie (over landschap, gewassen), vragen, een opdracht (zoek wilde kruiden of bloemen) of audiovisuele informatie. Deze leerpunten kunnen informatieve teksten zijn, maar ook ervaringen (luisteren naar de sapstroom van een boom, een stuk blote voeten pad, een nest ontdekken, iets proeven). De route wordt begeleid met specifiek materiaal toegespitst op de doelgroep (voor kinderen en volwassenen). De route start bij de boerderij maar het pad is tevens vrij toegankelijk zoals gebruikelijk bij NSW landgoederen (tussen zonsopgang en ondergang, alleen op de paden, zonder hond, motorvoertuigen e.d.). De geschatte lengte is 2,5 tot 3 km. Een route duurt 1 a 2 uur. Onderweg is een rustpunt met een picknickmogelijkheid .

Unieke informatievoorziening.

De route wordt 'bewegwijzerd' met palen die QR codes bevatten. Door de QR codes te scannen met smartphone of I-pad (zelf meegebracht of te huur) verschijnt informatie en

eventueel vragen op speciale webpagina's. De webpagina's kunnen worden gediversifieerd naar de doelgroep en ook worden gewijzigd en geactualiseerd. Daardoor blijft het leerpad steeds actueel en interessant.

Voor de het BoerEnNatuurpad kunnen verschillende modules worden ontwikkeld.

Educatieve modules voor onder/bovenbouw, volwassenen. Bijvoorbeeld:

- Waar komt ons eten vandaan?
- Gezond eten wat is dat?
- Overgewicht en diëten.
- Landbouw, voedsel en natuur
- Wat is duurzaamheid in landbouw en voeding

Recreatieve modules. Bijvoorbeeld:

- Foodhunting, eetbare producten uit de natuur en de moestuin verzamelen met aansluitend een workshop bereiding
- Beleving van het Laaglandbekenlandschap met uitstap naar bos Exaten met aansluitend streekproductenbuffet

Een voorbeeld van een module: Landbouw, voedsel en natuur

1. Milieu en energieaspecten van landbouw en voedselproductie (klimaatbos, zonnepanelen)
2. Historisch ontwikkeling landbouwbedrijf (jager/verzameler, gemengd, specialisatie, mechanisatie)
3. Ontwikkeling boerderij (langgevel, gebouwen van diverse oudheid herkenbaar aan bouwstijl en materiaal)
4. Landbouwhuisdieren en hun producten
5. Fruit, tuinbouw- en fruitgewassen.
6. Landschap beekdal (meanders, rechttrekken weer herstellen, heideontginningen, plaggen en bemesten huisakker (eerdgronden)
7. Fauna (boerenwaluw, kerkuil, steenuil, leeuwerik, gele kwikstaart, gorzen, roodstaart, patrijs, reiger, ree, vos, ijsvogel, bever, muskusrat, vissoorten in de beek, juffers)
8. Flora (bloemrijke, kruidenrijke weilanden, akkerflora
9. Voeding en biologische productie
10. Streekproducten, culinair

Realisatie

Voor de realisatie zijn de volgende werkzaamheden noodzakelijk:

A. Informatie verzamelen

- Vergaren van preciezere historisch informatie over de boerderij en de omgeving.

- Onderzoek naar de vragen die de doelgroep heeft met betrekking tot dit onderwerp dmv enkele interviews met leerkrachten, kinderen en volwassenen.
- Onderzoek naar ervaring met vergelijkbare initiatieven via bijvoorbeeld het netwerk Plattelandseducatie en bestaande leerpaden.

B. Vormgeving en productie leermiddelen

- Ontwerp en ontwikkeling van de informatie; inhoudelijk en fysiek. Productie begeleiden leermateriaal.

C. Inrichting logistiek leerpad

- Aanleg en ontsluiting van het leerpad. Daarvoor zullen paden moeten worden aangelegd (verschillende ondergronden) en gemarkeerd. Op enkele plaatsen zal dmv klaphekken toegang mogelijk gemaakt moeten worden. Plaatsing palen en borden. Aanleg picknickgelegenheid. Waar het pad langs de boerderijdieren en door weilanden/akkers loopt zullen enige rasters moeten worden aangelegd (vanwege veiligheid mens en dier).
- Landschappelijke aankleding met (vlecht)hagen, bomen en struiken.

D. Onderhoud.

- De eerste jaren zal in het nieuw aangelegde bos extra onderhoud nodig zijn voor het onkruidvrij houden van de paden.

E. Publiciteit en marketing

- Om het leerpad tot een succes te maken dient het onder de aandacht van scholen en burgers gebracht te worden. Hiertoe wordt een flyer en on-line informatie ontwikkeld die bijvoorbeeld aangeboden kan worden bij scholen, VVV's, educatiepunten, toeristische informatievoorzieningen (TIV in ontwikkeling in Noord en Midden-Limburg).

F: Planning

- Het leerpad moet gerealiseerd zijn voorjaar 2012. De eerste werkzaamheden vangen aan eind 2011 waar een deel van het pad kan worden voorbereid. In Begin 2012 wordt de resterende infrastructuur aangelegd, omdat dan de herinrichting in het kader van de NSW en PSN plaatsvindt.

Begroting

Zie bijlage 1

Financiering:

Voor de inrichting van het leerpad wordt een beroep gedaan op het Groenfonds van de Gemeente Leudal.

Voor de educatieve uitwerking wordt samen met het Bezoekerscentrum Leudal financiering gezocht.

Cofinanciering en sponsoring kan worden gevraagd bij Rabobank, Limburgs Landschap en regionale bedrijven en instellingen (bijvoorbeeld door "adoptereren" van informatiepalen) en de gemeente Leudal.

Bijlage: plattegrond, fotomateriaal

-

Gegevens indieners:

Contactpersoon en coördinatie

Maatschap Heijerhof

HJI Venner en HC de Ridder

Beekkant 9

6095 PE Baexem

info@heijerhof.nl

www.heijerhof.nl

Bezoekerscentrum Leudal

Roggelseweg 58

6081 NP Haelen

bezoekerscentrumleudal@leudal.nl

www.bezoekerscentrumleudal.nl

Bosgroep Zuid

Postbus 106

5660 AC GELDROEP

zuidnederland@bosgroepen.nl

www.bosgroepen.nl

De Bosgroep is een coöperatieve vereniging zonder winstoogmerk, van en voor de leden. Het werkgebied strekt zich uit over de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. De leden zijn eigenaar van bos en/of natuurterreinen waaronder zowel particulieren, landgoedeigenaren en gemeenten, als natuurbeschermingsorganisaties en enkele kloosterordes. Anno 2011 heeft Bosgroep Zuid Nederland 375 leden die samen 52.500 hectare bos en natuur in bezit hebben.